

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İKRAH-AZİMET-RUHSAT

Abdullah PALEVİ

Bugün ikrah kavramı ve bu kavrama dair tasarruflar noktasında insanlar üç gruba bölünmüşlerdir. İnsanlardan bir kısmı her türlü baskıyı ve zorlamayı ikrah sınırlarına sokarak büyük bir yanılığa düşmüşlerdir. Öyle ki birkaç kuruş dünyevi menfaat adına her türlü küfür söz ve amellerinin işlenmesine ikrah adı altında ruhsat vermektedirler. Diğer taraftan bazı kimseler ise, ikrah kavramını tamamen kendi düşüncelerine göre şekillendirmeye kalkmışlar, kendi kanaatlerine göre her ihtilafı iman küfür meselesine dayandırmışlar ve müslümanları tekfir etmişlerdir. Vasat ümmet olma özelliğini kaybetmeyenler ise bu hususta islam alimlerinin sözlerine değer vermişler ve ikrah hakkındaki görüş ve tutumlarını buna göre şekillendirmişlerdir.

Bununla beraber elbette herkes kendisinin hak yolda, doğru görüş üzerinde olduğunu iddia etmektedir. O halde burada ikrah kavramı hakkında islam alimlerinin sözlerine ve tanımlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

İkrah kelimesi sözlükte meşakkat ve zorlama demektir. Bir şeyden ikrah etmek demek, o şeyi sevmemek, ya da bir kimseyi sevmediği ve hoşlanmadığı şeye zorlamak demektir. (Bkz. Lisan-ul Arap 13/534, Misbah-ul Münir 2/643, el-Mucem'ul Vasit 2/191)

İbn-i Hacer ikrahı ıstılahi olarak şöyle tarif etmektedir: "İkrah kişiyi istemediği şeye zorlamaktır." (Feth'ul Bari, 12/311)

Şafi ulemasından allame Şarkavi ise aynı anlamda "ikrah kişiyi zorla bir işe yönlendirmektir" demektir. Hanefi alimlerinden Alaaddin el-Buhari ise şöyle demektir:

"İkrah kişiyi korkutmak ve istemediği şeye zorlamaktır. Korkudan dolayı kişi öyle bir hale gelir ki, artık rızası yok olma durumundadır." (Keşful Esrar, 4/382)

Vehbe Zuhayli bu hususta şunları kaydetmektedir: "İkrah bir kimseyi razı olmadığı ve kendi iradesi ile baş başa bırakıldığı zaman yapmayı seçmeyeceği bir işi yapmak zorunda bırakmaktır. Serahsi el-Mebcut isimli eserinde ikrahı şöyle tarif etmektedir: "Kişinin başkası sebebiyle yapmış olduğu ve bununla rızasının ortadan kaldırıldığı ve seçme imkanının (ihtiyarının) yok olduğu fiillerdir." Rızadan maksat yapılan işin rahatlıkla ve arzu duyularak yapılmasıdır. Seçme imkanından (ihtiyar) maksad ise, bir

şeyin yapılmasını terkedilmesine tercih etmek veya bunun aksini yapmak demektir.” (İslam Fıkıhı 6/481)

İkrahın Kısımları

Usul ve fıkıh alimlerinin cumhuru ikrahı; mülci (kamil) ve gayri mülci (nakıs) olmak üzere iki kısma ayırmışlardır. İkrahı mülci, kişinin güç ve seçme hakkını tamamıyla ortadan kaldıran zorlama demektir. Kişinin nefesine yahut da azalarından herhangi birisine gelebilecek bir zarar ile tehdit edilmesi halinde söz konusudur. Diğer bir deyişle mülci ikrah, ölüm, bir organ ın kesilmesi ya da şiddetli bir dövme ile meydana gelen ikrahtır.

Gayri mülci ikrah ise, dövme ya da hapsetme gibi sadece gam ve elemi gerektiren şeylerle vuku bulan bir ikrahtır Hapsetmek, bağlamak, dövme ya da malın bir kısmını telef etme gibi tehditlerle meydana gelir. (Fetevayı Hindiyye 10/270, el-Bedayi 1/175, İbn-i Abidin, 5/109)

Hanefi alimleri buna ek olarak üçüncü bir ikrah çeşidi getirmişlerdir. Rızanın bütünüyle ortadan kalktığı, ancak ihtiyarın ortadan kalkmadığı, kişinin kardeşi, kız kardeşi ya da yakın akrabasından birisine yönelik hapsetme ve buna benzer bir şeyle tehdit edilmesine edebi ikrah demişlerdir. Hanefilere göre böyle bir zorlama kıyasen değil, istihsanen şer' i bir ikrahtır. Zira kişinin akrabalarından birisine yönelik tehdit kişiyi hüznlendirmekte ve sanki kişinin kendi üzerinde bir zorlama oluşturmaktadır. (Serahsi el-Mebcut 24/144, Zekerriyya el-Berdisi Bahsu'l İkrah sy:372, El'ikrah ve eseruhu fi-t Tasarrufat li İsa Şekre sy:60)

Burada hemen belirtmekte fayda vardır ki, edebi ikrah ayrımını hanefi alimlerinden sadece bir kısmı yapmaktadırlar. HanefileriIl cumhuru ve diğer mezhep alimleri böyle bir ayırmada bulunmamışlar, böyle bir zorlama türünü ilk iki kısma sokmuşlardır. (Keşful Esrar, 4/383, El'ikrah ve eseruhu fi-t Tasarrufat li İsa Şekre sy:61)

Cumhur ulemaya göre ikrah iki kısım iken şafî alimleri böyle bir taksimde bulunmamışlar ve ikrahı sadece mülci olmak üzere tek kısımda incelemişler, mülci olmayan ikrahı ise ikrah olarak isimlendirmemişlerdir. Şafilere bu hususta şöyle demektedirler:

"İkrah ileri derecede dövmek, uzun süre hapsetmek, malı telef etmek gibi şeylerle korkutmakla meydana gelir. İnsanların durumlarındaki değişikliklere göre böyle bir ikrahın etkisi de değişik olur." (Tuhfetu-u Tullab li Ensari, 272)

İmam Şafi el'umm isimli eserinde ikrahı şöyle tarif etmektedir: "Kişi öyle bir kimsenin eline düşer ki, artık ondan yakasını kurtaramaz. Bu durumda vurmak, hapsetmek, malı telef etmek gibi korku ve mahzurlar hasıl olur. Bu da insanların durumlarına göre değişir. Şerefli bir insanın halk arasında şerefini ve büyüklüğünü düşürecek sözlere maruz kalması bir tehdit sayılmaktadır. Bazı insanların ise halk arasında hafife alınması onlar için bir tehdit değildir. Mürüvvet ve makam sahibi bir kimseye küçük bir tokat vurmak bazen tehdit sayılırken, bazı insanlara tokat atmak tehdit sayılmaz. Malın telef edilmesiyle tehdit etmek kişiyi sıkıntıya sokmaktır. Bu bakımdan mal hususunda zengine yapılan tehditle, fakire yapılan tehdit bir değildir. Kişinin nefesine yönelik tehditle babası, dedesi, kardeşleri ve buna benzer akrabalarına yönelik tehdit arasında fark yoktur." (Büyük Şafii Fıkhı 4/70)

İkrahın Şartları

Malum olduğu üzere her türlü ikrah iddiası sahibinden kabul edilecek değildir. Bunun için islam alimleri ikrah kavramına bir takım şartlar getirmişlerdir. Bu şartları şu şekilde sıralayabiliriz:

1- Tehdit eden kişi tehdidini yerine getirecek güçte olmalıdır. Şayet tehdit eden kişi bu tehdidini yerine getirecek bir güce sahip değilse, tehdit boşa gider. Çünkü bir kimseye bir işi zorla yaptırabilmek, yapılan tehdidi yerine getirmek için güçlü olmayı zorunlu kılmaktadır.

2- Tehdit edilen kişinin, zorlandığı işi yapmadığı takdirde tehdit sahibinin tehdidini yerine getireceğine kalben inanması gerekmektedir.

3- Tehdit edilen kişinin kaçmaktan, karşı koymaktan ve yardım talebinde bulunmaktan aciz olması gerekmektedir.

4- Yapılan tehdit canın, malın, azaların telef edilmesi, anne, baba, eş, kardeş gibi yakın akrabanın hapsedilmesi gibi kişinin rızasını bütünüyle ortadan kaldıran bir tehdit olması gerekir.

5- Zorlanan kişi, üzerinde zorlandığı fiili yapan bir kimse olmamalıdır. Yani başkası tarafından içki içmeye zorlanan kimse içki içen birisi olmamalıdır. Yine zina etmeye zorlanan kişi zina eden bir kimse olmamalıdır.

6- Yapılması istenilen şey tehdit edilen şeyden tehlike itibarıyla daha ileri derecede olması gerekir. Şöyle ki, bir kimse bir başkasının malını telef etmekle zorlansa ve bunu yapmadığı takdirde kendisine bir tokat atılacağı tehdidi ile zorlansa böyle bir durumda ikrah geçerli olmaz.

7- Yapılması için zorlandığı fiilin, kendisi ile tehdit edildiği işten kurtulmayı sağlaması gerekir. Şöyle ki bir kimse bir başkasına "ya sen kendini öldür ya da ben seni öldürürüm" derse, cumhura göre böyle bir tehdit ikrah sayılmaz. Tercih edilen görüşe göre Hanbeli alimleri de bu durumu ikrah saymamışlardır. Çünkü kişinin kendisini öldürmesi yapılan tehditten kurtulmasına sebep teşkil etmez. Böyle bir durumda zorlanan kimsenin zorlandığı işi bizzat kendisinin yapmaya• kalkışması sahih olmaz.

8- Tehdit edenin tehdidini acilen yerine getirecek olması gerekir. Eğer tehdit edilen şey gelecek zamanda vuku bulacaksa bu durumda ikrah sahih değildir. Çünkü böyle bir gecikme durumunda başkasından yardım istemek yahutta devletin otoritesine sığınmak suretiyle tehdit edildiği işten kurtulma imkanı vardır.

İkrahın acil olması hanefi, şafii ve bazı hanbeli alimlerinin görüşüdür. Malikiler ise şöyle demektedir: "Kendisiyle tehdit edildiğı şeyin acil olması şart değildir. Önemli olan halen korkunun mevcut olmasıdır ve şartta budur."

İbn-i Hacer el-Askalanı ikrahın şartlarını anlatırken şöyle demektedir: Tehdit edilen şeyin acil olması şarttır. Şayet acil olmazsa, zorlayan "bu işi yapmadığın takdirde seni yarın döverim" derse bu ikrah sayılmaz. Ancak zorlayan tehdidini çok yakın bir zamanda yapacağını söylese ya da bunu adet edinmişse, tehdit ettiği zaman mutlaka tehdidini yerine getiriyorsa bu durumda ikrahın acilolması şartı yoktur. (Feth'ul Bari, 14/322)

İbn-i Abidin ise şöyle demektedir: "Kişi gelecekte telef edilecek bir şeyle tehdit edilse ve zannı galibince zorlayan şahsın tehdidini yerine getireceğini düşünse bu durumda da yine mülci ikrah olur." (İbn-i Abidin, 14/352)

9- Zorlanan kimsenin, zorlandığı şeyden başkasını yapmak ya da daha fazlasını ve azını yapmak suretiyle muhalefet etmemesi de ikrahın bir diğer şartıdır. Şayet zorlanan kimsenin zorlandığı şeyden bir başkasını yapması ya da daha azını ve çoğunu yapması durumu söz konusu ise bu durumda zorlanan kimse yaptığı bu fiili kendi isteğiyle yapıyor demektir. Bu durumda ikrah sahih değildir. Bu şafii ve maliki alimlerinin

görüştür. Şayet bir kişi bir başkasını karısını boşamak üzere zorlasa, fakat o kimse evini satsa ya da o kişi karısını bir riçi talakla boşamak yerine üç talakla boşarsa, yine karısını üç talakla boşamak üzere zorlansa fakat karısını tek talakla boşarsa bütün bu üç durumda da şafii ve maliki alimlerine göre ikrar sahih olmaz. Hanefi ve hanbeli alimleri ise şöyle demektedirler:

Kişinin ikrah edildiği şeyden daha azını yapmak suretiyle muhalefeti kişiyi ihtiyar sahibi olmaksızın mükreh yapar. Fazlasını ya da ikrah edildiği şeyden başkasını yapmak ise onu mükreh olmaktan çıkarır. Şafii ve maliki alimlerinin söylediği gibi bu kişi ihtiyar sahibi bir kimse olur.

Şafiler , yapılması için ikrah olunan şeyin tek bir şey olmak suretiyle tayin edilmesini şart koşmuşlardır. Bir kimse falan hanımını boşamak üzere ikrah edilse, bu bir ikrah sayılır. Ancak iki hanımından birisini boşamaya yahut Zeyd veya Arın' dan birisini öldürmeye ikrah edilecek olsa bu ikrah sayılmaz. Fakat hanefi, maliki ve hanbeli alimleri böyle bir şart koşmamışlardır. Bir kişi iki hanımından birisini boşamak üzere ikrah edilse, oda bunlardan birisini boşayacak olsa o kişi mükreh olur.

10- Kendisi ile tehdit edildiği işin mükrih için kendisinin bir hakkı veya kendisinin bir görevi olmayan bir şeyi elde etmesine yol açacak bir hak olmaması gerekir. Eğer ikrah olunduğu şey mükrih için, kendisi için hak olmayan şeye ve kendisi için gerekmeyen bir şeye ulaşmak için bir araç olarak kullanılacak olursa; kocanın hanımını eğer kendisinde bulunan alacağından ibra etmeyecek -boşamakla tehdit etmesi halinde olduğu gibi- olursa bu ikrah olmaz. Bazıları da bu bir ikrah kabul edilir. Çünkü koca karısının efendisidir. Dolayısıyla onun tarafından ikrah gerçekleşir demişlerdir.

Bu şafiilerin müteahhir alimlere göre şarttır. Hanefilerde bu konuda onlarla aynı görüştedirler. İmam Ahmed ise böyle bir şart ön görmemiştir. Ona göre ikrah kendisi ile tehdit olunan şey, mükrihin bir hakkı ile dahi olsa gerçekleşir.

Hissi tasarruflarda (fiili veya maddi vakıalarda) ikrahın etkisi

Yapmak veya yapmamak konusunda zorlamanın söz konusu olduğu iş ya hissi ya da şer' i bir iştir. Yapması için zorlandığı iş her iki durumda ya muayyendir veya o konuda muhayyer bırakılmıştır.

Muhayyer ve hissi tasarruflara iki hüküm bağlıdır. Bunlardan birisi, ahiret ile diğeri de dünya ile alakalıdır.

Yapılması için ikrah olduğu hissi tasarruflardaki ahirete dair hükümler tasarrufun türüne göre farklılık arzeder. Hissi tasarruf ta mübah hakkında ruhsat bulunan ve haram olmak üzere üç türdür.

a- ikrah yoluyla hissi ve mübah tasarruf: Meyte (leş) kan, domuz eti yemek, şarap içmektir. Bunun hükmü ikrahın türüne göre farklılık arz eder. Şayet ikrah öldürmekle yahut bir organı kesmek vb. şeylerle korkutmak halinde olduğu gibi mülci veya tam bir ikrah olursa bu fiiller mübah olur. Çünkü yüce Allah bu fiilleri zaruret halinde mübah kılmış ve şöyle buyurmuştur:

"Niçin Allah'ın adı anılarak kesilen hayvanların etlerinden yemiyorsunuz? Oysa Allah çaresizlik sonucu yemek zorunda kaldıklarınız dışında, size haram kıldığı etleri ayrıntılı biçimde açıkladı. Birçokları bilmeden keyfi arzularına uyarak insanları yoldan çıkarırlar. Hiç kuşkusuz Rabbin sınırı aşanları herkesten iyi bilir." (En'am/119)

Şayet ikrah altında bulunan kimse öldürülünceye kadar bunları almamakta direnecek olursa bundan dolayı ahirette sorumlu olur. Çünkü onun böyle bir karşı koyması kendi canını tehlikeye atmasıdır. Yüce Allah ise "sakın kendinizi, kendi ellerinizle tehlikeye atmayın. " (Bakara/195) buyurmaktadır.

Şayet ikrah az miktarda dövmek ve hapsetmekle tehdit etmek gibi eksik ikrah olursa bu gibi şeyleri yapmak mübah olmaz. Ve bu konuda ruhsatta bulunmaz. Hatta bunları yapacak olursa günahkar dahi olur. Çünkü böyle bir durumda onun Allah' ın hakkını kendi nefsinin hakkından önce tutması vaciptir.

b- ikrah ile kendisine ruhsat verilen hissi tasarruf: Kalbi iman ile dopdolu olmakla birlikte sadece dil ile küfür sözü söylemek yahut Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)'e kötü söz söylemek veya müslümanın malını telef etmek gibi işlerdir. Bu gibi davranışlar mübah olmaz. Ancak tam ikrah halinde bunları yapmaya ruhsat vardır. Eğer ikrah altında bulundurulmuş kişi öldürülünceye kadar bunları yapmayacak olursa cihad eciri gibi ecir alır. Çünkü bunların haram olması bu işi yapanlardan sakıt olmaz. Şayet ikrah eksik olursa kesinlikle bunları yapmaya ruhsat yoktur. Ve bunları yapanın küfrüne hükmedilir. isterse kalbi iman ile dolu olsun. Hanefi alimleri ile Maliki alimlerinin görüşü budur. Buna göre böyle bir tasarrufa ancak mülci ikrah halinde ruhsat verilir.

Şafi, Hanbeli ve Zahirî alimleri noksan ikrah halinde küfür sözünü dil ile telaffuz etmeye ruhsat vermişlerdir. Çünkü islamın başlangıcında kafir olmak için yapılan ikrah olaylarının bir çoğu nakıs ikrah türünden idi. O takdirde iki görüşten daha tercihe şayan olanı budur.

Tam ikrah halinde küfür sözünü dil ile söylemenin ruhsatı yüce Allah'ın şu buyruğu ile sabittir.

"Kalbi imanla dolu olduğu halde zorlanan müstesna olmak üzere, kim imandan sonra Allah'ı tanımaz ve fakat küfre göğüs açarsa, işte Allah'ın gazabı onların üzerinedir ve onlar için çok büyük bir azab da vardır. " (Nahl/106)

Bu cumhurun ve zahirilerin görüşüdür.

Malikiler ise ancak öldürmekle tehdit şeklindeki ikrah halinde dil ile küfür sözü söylemeyi mübah kabul ederler. Bu organın kesilmesi tehdidinde bulunarak yapılan ikrahı dil ile küfür sözü söylemeyi mübah kılan bir sebep olarak kabul etmezler. Dikkat edilecek olursa küfür sözü söylemekten kaçınmak daha faziletlidir.

Museylime'nin bazı gözcüleri, Peygamber (sav)'ın ashabından iki kişiyi yakalayıp Museylime'nin yanına götürdüler. Onlardan birisine: Sen Muhammed'in Allah'ın Rasulü olduğuna şahidlik eder misin diye sordu, o, evet dedi. Bu sefer: Peki, benim de Allah'ın rasulü olduğuma şahidlik eder misin diye sorunca, adamın yine: Evet demesi üzerine onu serbest bıraktı. Diğerine de: Muhammed'in Allah'ın Rasulü olduğuna şahidlik eder misin diye sordu o; Evet dedi. Bu sefer: Peki, benim de Allah'ın rasulü olduğuma şahidlik eder misin, diye sorunca adam: Ben sağırım, kulaklarım işitmiyor, dedi. Müseylime bunu önüne alarak boynunu vurdu. Kurtulan kişi, Peygamber (sav)'ın yanına varıp: 'Helak oldum, dedi. Hz. Peygamber: "Seni helak eden nedir?" diye sorunca, başından geçenleri anlattı. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: "Senin arkadaşın sağlam olan yolu seçti. Sen de ruhsat yolunu seçtin. Şu anda halin ne ise osun." Adam: Şehadet ederim ki sen Allah'ın Rasulüsün, dedi. Hz Peygamber de: "Şu anda sen, ne üzere isen öylesin" diye buyurdu.

İkrah halinde Resulullah'a sövmenin ruhsat olmasına gelince bu caizdir. Çünkü rivayete göre Ammar b. Yasir'i kafirler Muhammed'e (a.s) sövmesi için zorlamışlar, sonra Resulullah'ın yanına geri dönmüş ve Peygamberin: "Ne haber Ey Ammar?" diye sorması üzerine "Haberler kötü ey Allah'ın Rasulü. Sana sövmedikçe beni bırakmadılar" demiştir. Bunun üzerine Resulullah ona "tekrar işkence yapmaya dönerlerse sende aynısını yap" buyurmuştur. (Nasburraye 4/158)

Küfre zorlamanın dünyevi hükümlere tesirine gelince küfre zorlanan kişi küfür kelimesini söylerse bile onun küfrüne hükmedilmez. Ona mürted muamalesi yapılmaz. İmam Şafii "Kalbi imanla dolu olduğu halde zorlanan müstesna olmak üzere, kim imandan sonra Allah'ı tanımaz ve fakat küfre göğüs açarsa, işte Allah'ın gazabı onların

üzerinedir ve onlar için çok büyük bir azab da vardır. " ay eti hakkında şunları söylemiştir.

"Küfür kelimesini söyleyenin karısının boş olması, kanının helal olması, malının ganimet olması gibi bir takım hükümleri vardır. Allah'ı Teala küfre zorlanan kişiden düşürünce küfrün diğer hükümleri de düşer. Çünkü en büyük hüküm düşünce ondan daha küçük olanlarda hayli hayli düşer." (El'umm, 3/209)

c- Zorlanmaya rağmen yerine getirilmesi mübah veya ruhsatlı olmayan hissi tasarruflar: Bazı tasarruflar vardır ki, haramlıkları şer'an sabit olduğu, aklen de mahsurludur. Bu yüzden bu tür tasarruflar ne mübahtır ne de bunları işlemeye ruhsat verilmiştir.

1- Bir müslümanı haksız yere öldürmek: Bu tasarruflardan biri, bir müslümanı haksız yere öldürmektir. Çünkü bir müslümanı öldürmek şüphesiz haramdır. Zaruret nedeniyle mübah olmadığı gibi böyle bir tasarrufa ruhsatta verilmez. Allahu Teala şöyle buyurmaktadır:

"Haklı bir gerekçe yokken Allah'ın dokunulmaz saydığı cana kıymayınız." (En'aml151)

"Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Allah'tan başka ibadete layık hiçbir ilah bulunmadığına ve benim de Allah'ın elçisi olduğuma şahadet eden bir müslümanın kanı şu üç durum hariç kesinlikle haramdır: Evli olduğu halde zina eden, haksız yere bir müslümanı öldüren, İslam dinini terkedip mürted olan."

Haram olması bakımından bir müslümanın azasını kesmekte müslümanı öldürmek gibidir. Bir müslümanı helak edecek veya şiddetli bir eziyete sebep olacak darbenin de durumu böyledir. Zira bu saldırganlıktır ve haramdır.

Bu bakımdan yukarıdaki sözü edilen işlerden birini yapmaya zorlanan kişi bunu yaparsa günahkar olur. Fakihler bu hususta ittifak etmişlerdir. Bu zorlamanın tam bir zorlama veya nakıs bir zorlama olması hükmü değiştirmez. Haksız yere bir müslümanı öldürmenin dünyevi hükmüne gelince; kişi bir müslümanı öldürmeye zorlanırsa Öldürürse fakihler yanındaki en sahih görüşe göre hem zorlayan hem de zorlanan kişiye kısas uygulanır. Çünkü zorlayan kişi bir müslümanın öldürülmesine sebep olmuş, zorlanan da bilfiil öldürmüştür. Öldürmeye sebep olmakta bilfiil öldürmek gibidir.

Dolayısıyla zorlayan kişi de zorlanan kişi de öldürölür. Bu bir kişiyi öldürmeye zorlamanın ve öldürmenin ne kadar korkunç bir iş olduğu katillere göstermek içindir. Hanefi alimlerine göre sadece zorlayana kısas uygulanır.

2- Zina: Zina işlenmesi hiçbir durumda mübah ve ruhsatı olmayan haramlardandır. Çünkü tüm semavi dinlerde zina haram kılınmıştır. Akıl da zinanın çirkinliğı hususunda dinlerle beraberdir. Allah şöyle buyuruyor:

"Sakın zinaya yaklaşmayınız. Çünkü o iğrenç bir kötölük ve kötü sonuçlu bir yoldur. " (İsral32)

Bu bakımdan zina etmeye zorlanan kişinin zina etmesine ruhsat verilmemiştir. Zina etmeye zorlanan kişinin erkek veya kadın olması durumu değıştirmez. Eğer kişi zina ederse günahkar olur. Ve Allah katında sorumlu olur. Zina etmeye zorlanan ve zina eden kişinin cezasına gelince; fakihler zina etmeye zorlanan kişiye had uygulanmaz demişlerdir. Bu hususta erkek ile kadın arasında fark yoktur. Çünkü zorlama nedeniyle burada şüphe vardır. Hadler ise şüphe olduğunda düşer. (el'Bedayi 7/177, İbn-i Abidin 5/92)

Bu söylediğimiz şafiierin görüşüdür. Şayet erkek tam veya noksan ikrah ile zinada bulunmak üzere zorlanacak olursa Hanbeliler' de tercih edilen görüşe göre ona had uygulanması vaciptir. Hanefiler ise, tam ikrah halinde haddi vacip görmezken, eksik ikrah halinde vacip görürler. Malikiler ise eğer erkek ve kadın zina etmek üzere zorlanmışlarsa had vaciptir derler.

İkrahta Söz ve Fiil Arasında Fark Var mıdır? Bu konuda İmam Kurtubi şöyle demektedir:

"Bazı alimler ikrah ancak söz ile olur fiil ile olmaz demişlerdir. Hasan el-Basri, Evzai ve Suhnun bu görüştedir. Bu alimlere göre şayet kişi putlara tapmak, Allah'tan başkası için secdeye gitmek, kabeden başka bir yöne namaz kılmak, bir müslümam öldürüp malını yemek, zina yapmak gibi durumlarda ikrah yoktur.

Bazı alimler ise ikrahi hem sözde hem de fiilde geçerli kabul etmişlerdir. Bu görüşte olanlar Hz. Ömer, imam Mekhul, İmam Malik ve Irak ehli bazı alimlerden nakledilmiştir.

İbn-i Recep el-Hanbeli şöyle demektedir: "içki içmeye ve buna benzer haram fiilleri yapmaya zorlanan kimse hakkında iki görüş vardır. Alimlerin bir kısmına göre

böyle bir durumda kişi ikrah altındadır ve ruhsat sahibidir. Bu görüş cumhurun görüşüdür. İmam Şafii, İmam Ebu Hanife ve İmam Ahmed b. Hanbel' in meşhur görüşü budur. Ayriyeten Hz.Ömer, imam Mekhul ve Mesruk' dan rivayet edilmiştir. İkinci bir görüşe göre ise, bu durumda kişi zorlandığı haramları yapmaya ruhsat sahibi değildir. İbn-i Abbas, Ebu Aliye, Ebu Şesa, Rebii b. Enes, Dahhak ve bir rivayette Ahmed b. Hanbel'in görüşü budur.” (Camii’l Ulumi ve-l Hikme, sy:355)

Aslen sahih olan görüş ikrahta söz ile fiil arasında bir ayrımın olmamasıdır. Zira Nahl Suresi'nin 106. ayetinde ifade umum gelmektedir. Bu ayet üzerine Şevkani şöyle söylemektedir:

"Hasan el-Basri, Evzai, bir rivayete göre Şafii ve Suhnun ikrahın ancak sözle olacağını, Allah'tan başkasına secde etmek gibi fiili durumlarda ikrah olmayacağını söylemişlerdir. Fakat bu görüş ayetin zahirine muhaliftir. Çünkü ayet umumu ifade etmektedir ve söz ile fiil arasında bir fark gözetmemektedir. İkraha sadece söz ile, fiillerde ikrah olmaz diyenlerin hiçbir delili yoktur. Ayetin sebebi nuzulünün hususi olması ise hükmün umumi olmasına engel değildir.” (Feth’ul Kadir, 3/197)

İbn-i Hacer, ikrahın şartlarını anlattıktan sonra şöyle demektedir: "İkraha söz ya da fiil ile olması arasında cumhur ulemaya göre hiçbir fark yoktur.” (Fethul Bari, 14/322)

Seyyid Sabık ikrahi taksim ederek şöyle demektedir: "İkraha söze zorlama ve fiile zorlama olmak üzere ikiye ayrılır. Söze zorlama hiçbir şeyi gerekli kılmaz. Çünkü zorlanan mükellef değildir. Eğer küfür bir söz söylerse bu yüzden sorumlu tutulmaz. Bir kimseye iftirada bulunsa had uygulanmaz, ikrar da bulunsa ikrarı geçerli sayılmaz. Fiilde zorlamaya gelince; bu da ikiye ayrılır.

1- Zarurette mübah olan şeylere zorlama: Şarap içmek, leş, kan veya domuz eti yemek gibi. ..

2- Zarurette mübah olmayan şeylere zorlama: Öldürmek, yaralamak, malı telef etmek, zina etmek gibi. (Fıkhu’s Sünne, 3/245)

Zorlanma Anında Küfür Sözü Söylememek Azimettir Burada bir husus belirtmekte fayda vardır. İkraha halinde her ne kadar küfür kelimesini söylemek caiz dahi olsa, buna karşı direnmek, küfür kelimesini telaffuz etmemek Allah katında büyük ecir kazandıracak bir ameldir. İbn-i Hacer el' Askalani şöyle demektedir: "Alimler icma etmişlerdir ki; kim küfre zorlanırsa buna rağmen küfür kelimesini söylemeyerek ölümü tercih ederse, Allah katında ruhsatla amel etmeyi seçen kimseden daha çok ecir sahibi olur." (Fethul Bari, 14/317)

Kadı Ebu Bekir İbn-ul Arabi şöyle demektedir: "Alimlere göre ikrah anında küfrü kabul etmek her ne kadar caiz olsa da, belaya karşı ölene kadar direnmek daha çok faziletlidir. Bu konuda hiçbir ihtilaf yoktur ve ölen kimse de şehid olur." (Ahkam'ul Kur'an, 3/1179)

Bu konuda Seyyid Sabık şöyle demektedir: "Zorlama anında küfür kelimesini söylemek ruhsat olunca azimet ve işkenceye karşı sabır yolunu tutmak daha faziletlidir. Bu Yasir ve Sümeyye'nin yaptığı gibi ölümle sonuçlanacak olsa bile durum değişmemektedir. Bu kesinlikle canı tehlikeye atmak değildir. Aksine alimlerin açıkça belirttiği gibi savaşta ölmek gibidir. İbn-i Ebi Şeybe'nin Hasan'dan ve Abdurrezzak'ın Tefsirinde Ma'merden rivayetine göre Museylime'nin bazı gözcüleri, Peygamber (sav)'ın ashabından iki kişiyi yakalayıp Museylime'nin yanına götürdüler. Onlardan birisine: Sen Muhammed'in Allah'ın Rasulü olduğuna şahidlik eder misin diye sordu, o, evet dedi. Bu sefer: Peki, benim de Allah'ın rasulü olduğuma şahidlik eder misin diye sorunca, adamın yine: Evet demesi üzerine onu serbest bıraktı. Diğerine de: Muhammed'in Allah'ın Rasulü olduğuna şahidlik eder misin diye sordu o; Evet dedi. Bu sefer: Peki, benim de Allah'ın rasulü olduğuma şahidlik eder misin, diye sorunca adam: Ben sağın m, kulaklarım işitmiyor, dedi. Müseylime bunu önüne alarak boynunu vurdu.

Kurtulan kişi, Peygamber (sav)'ın yanına gelip: Helak oldum, dedi. Hz. Peygamber: "Seni helak eden nedir?" diye sorunca, başından geçenleri anlattı. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: "Senin arkadaş ın sağlam olan yolu seçti. Sen de ruhsat yolunu seçtin. Şu anda halin ne ise osun." Adam: Şehadet ederim ki sen Allah'ın Rasulüsün, dedi. Hz, Peygamber de: "Şu anda sen, ne üzere isen öylesin" diye buyurdu (Fıkhu's Sünne, 3/246)

Burada hatırlatılması gereken diğer bir husus ise şudur: Bazı kimseler ikrah kavramının yeniden ele alınması gerektiğini iddia ederler. Zira bu kimselere göre alimlerin ikrah hakkındaki tanımları asrımızı bağlamaz ve onlar kendi dönemlerine göre konuşmuşlardır. Fakat bu kimseler şunu bilmiyorlar ki, alimlerin icmaından başka bir yola sarılmak sapıklıktır. İlim ehli her ne kadar bir çok hususta ihtilaf etmişlerse dahi yine bir çok sınırdan ittifak halindedirler. Alimlerin ittifak ettiği sınırlarda durmak bizim için en uygun alanıdır.

Son olarak özellikle hatırlatmak istediğim bir noktada şudur: Üstat Abdulkerim Zeydan, Usulu-I Fıkhi'nda şöyle der:

"Ruhsat fertleri bağlar ümmeti bağlamaz. Bunun içindir ki, ümmet zalim sultandan korktuğu için iyiliği emretmeyi ve münkerden nehyetmeyi terk edemez. Yine aynı şekilde küfre itaat ikrah dahilinde dahi olsa ümmet tarafından yapılamaz. Fakat fertler ikrah dahilinde yapabilir"

Ve'l Hamdû li'llahi Rabbi'l Alemin...

—*Derleme*— *Ebû Abdûlmûmîn Tekin. bin Muhârrem el-Kayseri*
—*E-Mail*— dayioglu_@hotmail.com
—*E-Mail*— tekin_mihci@hotmail.com
—*BELÇİKA*— *2001 - 2015 — Çalışmaları.*

<https://www.facebook.com/groups/704621039621341/files/>
<https://www.facebook.com/groups/islami.e.Kitap.indir/files/>
<https://www.facebook.com/groups/129830423826445/files/>
<https://www.facebook.com/groups/Silahtar38/files/>
<https://www.facebook.com/groups/1529611830591132/files/>
<http://tevhidlersleri.com/>
<http://ebumuaz.blogspot.com/>
<http://www.ehlieser.tr.gg/>
<http://www.islamhouse.com/>
<http://islamqa.info/tr>
<http://tevhidvesunnet.com/>
<http://www.davetulhaq.com/tr/index.php>
<http://www.tevhididavet.com/>
<http://www.tevhidyolcusu.com/>
<http://islamiekitap.blogspot.be/>
<http://ilimehli.blogspot.be/>
<http://www.sahihhadisler.net/>
<http://gurabayolu.tr.gg/>

